

การเสวนาวิชาการสาธารณะ

งาน ชีวิต และโรคระบาด: แรงงานนอกระบบในสถานการณ์โรคโควิด-19

ความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในหลายประเทศ ส่งผลให้รัฐบาลของแต่ละประเทศออกมาตรการเพื่อป้องกัน แก้ไข และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว ในส่วนของประเทศไทย รัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศ และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยนับตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2563 กระทรวงสาธารณสุข แถลงยืนยันพบผู้ป่วยด้วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 รายแรกในประเทศไทย จากช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุข รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เริ่มออกมาตรการในภาพรวม และมาตรการเฉพาะของหน่วยงาน ได้แก่ การคัดกรองชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย การประกาศเตือนและเฝ้าระวังค้นหาผู้ป่วย การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน การออกออกประกาศกำหนดรายชื่อประเทศหรือเขตการปกครองที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค การขอความร่วมมือของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกัน การแพร่กระจายของโรคหากเรามีความเสี่ยง รวมถึงการออกมาตรการช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มต่างๆ (TCIJ, 2563)¹

การประเมินผลกระทบของ ILO ต่อวิกฤติการณ์ของโรคโควิด-19 (COVID-19 and the world of work: Impacts and responses)² ระบุว่าประชาชนทั่วโลกจะตกงานระหว่าง 5.3 - 24.7 ล้านตำแหน่ง อันเนื่องมาจากวิกฤติเศรษฐกิจและแรงงาน นอกจากนี้ คาดการณ์ว่าจะมีการทำงานต่ำกว่าระดับเพิ่มขึ้น ชั่วโมงการทำงาน และค่าจ้างลดลง การจ้างงานที่ลดลงจะทำให้แรงงานสูญเสียรายได้จำนวนมาก และผู้ประกอบการอาชีพอิสระในประเทศที่กำลังพัฒนาที่มักช่วยบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอาจไม่สามารถทำเช่นนั้น เนื่องจากข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวของประชาชนและสินค้า นอกจากนี้ ความยากจนคาดว่าจะเพิ่มขึ้น โดยรายได้ที่ลดลงจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงวิกฤติ จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ของคนทำงานขยับเข้าไปใกล้หรือต่ำกว่าเส้นความยากจน โดยประมาณการว่าจะมีคนยากจนเพิ่มขึ้นระหว่าง 8.8 ถึง 35 ล้านคน (ประชาไท, 2563)³

สถานการณ์ความเสี่ยงทางด้านสาธารณสุขของโรคโควิด-19 และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจและการเงิน และมาตรการด้านต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ถือเป็นความท้าทายของกลุ่มแรงงานนอกระบบ อันเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ และแรงงานภาคบริการในธุรกิจต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหาเช้ากินค่ำ ไม่มีความมั่นคงในอาชีพ รายได้ และสวัสดิการก่อนการระบาดได้รับผลกระทบมากขึ้นเมื่อ

¹ TCIJ. 2563. Timeline สถานการณ์ 'COVID-19' ธ.ค. 2019 - ก.พ. 2020. <https://www.tcijthai.com/news/2020/3/scoop/9946>

² ILO. 2020. COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_738753.pdf

³ ประชาไท. 2563. ILO ประเมินวิกฤติ COVID-19 ทำคนตกงานเพิ่มอีก 5.3-24.7 ล้านคน.

https://prachatai.com/journal/2020/03/86853?ref=internal_relate&fbclid=IwAR1KrWGNq1f1rcoHIScy7MbLXSNisJWY4IhnO-CWPeGQmaZWRskPE1ks

มีการระบาด และมีแนวโน้มสูงที่จะได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องภายหลังวิกฤติของโรคโควิด-19 การทบทวนสถานการณ์ของกลุ่มแรงงานนอกระบบและกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพ รายได้น้อยส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน การหยุดงานหมายถึงการสูญเสียรายได้ แรงงานส่วนใหญ่ ไม่สามารถทำงานจากที่บ้าน รวมถึงการกักตัวเองอยู่ที่บ้านก็เป็นข้อจำกัดของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่อาศัย อยู่ในชุมชนพื้นที่แออัด และไม่สามารถกักตนสินค้าไว้ที่บ้านได้ทีละหลายๆ ในส่วนของผู้ที่อยู่ในอุปการะ ของแรงงานก็ประสบปัญหาด้วยเช่นกัน เนื่องจากโครงการช่วยเหลือส่วนใหญ่หยุดลงจากการ สถานการณ์การระบาด (The matter, 2563)⁴

การเสวนาเรื่อง “งาน ชีวิต และโรคระบาด: แรงงานนอกระบบในสถานการณ์โรคโควิด-19” มีเป้าหมายเพื่อรับฟังสะท้อนเสียงของแรงงานนอกระบบที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงบทเรียนการเผชิญหน้า กับปัญหา และการปรับตัวของแรงงานนอกระบบจากสถานการณ์สถานการณ์โรคโควิด-19 ตลอดจน เสนอข้อเรียกร้องและแนวทางการพัฒนาทักษะ การปรับตัวระหว่างเผชิญสถานการณ์ รวมถึงการเตรียม สำหรับอนาคตของงานภายหลังสถานการณ์โรคโควิด-19

วัตถุประสงค์

- 1) รับฟังเสียงสะท้อนของแรงงานนอกระบบกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบ
- 2) รับทราบบทเรียนการเผชิญปัญหา และปรับตัวของแรงงานนอกระบบ
- 3) เสนอแนวทางการเตรียมการสำหรับแรงงานนอกระบบในปัจจุบัน และอนาคต

วัน เวลา สถานที่

วันศุกร์ที่ 24 เมษายน 2563 เวลา 14.00-15.30 น.

ประชุมด้วยระบบ ZOOM และนำเสนอผ่านระบบ Facebook live

ผู้เข้าร่วม (ในระบบ) ประมาณ 100 คน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาลัยประชากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ประสานงานเพื่อการวิจัยแรงงานแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการชุมชนบัณฑิตสาขา นโยบายสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย

⁴ The matter. 2563 ยิ่งเหลื่อมล้ำ ไวรัวยังระบาด ทำไมการแพร่ของเชื้อ COVID-19 กระทบต่อคนมากที่สุด? <https://thematter.co/social/covid-19-inequality/104892?fbclid=IwAR3GSsEbYACnWuJd--M7Puw9INyLZf21ZCw4qzQp860Yr6BabNp8Wwv2BvU>

และเครือข่ายวิชาการสร้างเมืองเพื่อทุกคน

(ร่าง) กำหนดการเสวนา

งาน ชีวิต และโรคระบาด: แรงงานนอกระบบในสถานการณ์โรคโควิด-19

วันศุกร์ที่ 24 เมษายน 2563 เวลา 14.00-15.30 น.

ประชุมด้วยระบบ ZOOM และนำเสนอผ่านระบบ Facebook live

เวลา 13.40-14.00 น. เปิดระบบการประชุมออนไลน์ผ่าน Facebook live

เวลา 14.00-15.00 น. เสียงสะท้อนของแรงงานนอกระบบ

(ผลกระทบ ข้อกังวลใจในวันนี้ ถึงอนาคตของงาน / ทางออกและข้อเสนอแนะ)

คุณมานพ แก้วผกา นายกสภาคกรมเครือข่ายแรงงานนอกระบบ (ประเทศไทย)

คุณมาลี สอบลเหล็ก ประธานเครือข่ายลูกจ้างทำงานบ้านในประเทศไทย

คุณเฉลิม ช่างทองมะดัน นายกสภาคกรมจักรยานยนต์รับจ้างแห่งประเทศไทย

คุณนุชนารถ แทนทอง ที่ปรึกษาเครือข่ายสลัม 4 ภาค

คุณปรีชา ไทยสงเคราะห์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

เวลา 15.00 – 15.00 น. มุมมองและข้อสังเกตของนักวิชาการ

ศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว

ผู้อำนวยการศูนย์สันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ. ดร. นฤมล นิราทร

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร. สมชัย จิตสุชน*

ผู้อำนวยการวิจัย ด้านการพัฒนาอย่างทั่วถึง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ดำเนินการเสวนาโดย

ผศ. ดร. รัตติยา ภูละออ

รองคณบดีวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย /

ศูนย์ประสานงานเพื่อการวิจัยแรงงานแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวลา 15.00 น. ปิดการเสวนา

หมายเหตุ

*อยู่ระหว่างการติดต่อ
